

Satoa tulee

– nyt nähdään onnistuivatko viime syksyn ja kevään hoitotyöt

Monien hoitovuosi karahti tänä vuonna kiville parveilun vuoksi juuri ennen pääsatoa

Mehiläishoito on pitkäjännitteistä työtä.

Viime syksynä varmistimme emotilanteet, ruokimme pesät ja hoidimme punkkitorjunnat. Estimme hiirien pääsyn pesiin ja ihmettelimme mehiläisten kanssa leutoa talvea.

Keväällä riemuitsimme ensimmäisistä puhdistuslennoista, ja pesien hyvästä kevätkehityksestä. Viimeisenä pullonkaulana ennen pääsadon alkamista näimme paljon parveilyrityksiä.

Mitä paremmin pystyimme toimimaan, koko tämän ajan, yhdessä mehiläisten kanssa, sitä enemmän pesiin alkoi tulla hunajaa pääsadon vihdoin alkaessa 4–5.7.

Vaikka satoa tulee vielä, on nyt aika kohdistaa katse jo seuraavaan vuoteen ja miettiä mitä pitää tehdä, että olemme ensi vuonna vielä paremmissa lähtökuopissa pääsadon alkaessa.

Leudon talven jälkeen mehiläispesät olivat keskimääräistä väkirikkaampia. Valtaosassa maata mehiläiset saivat kerättyä hyvin satoa pajusta ja voikukasta, ja pesät olivat vahvoja kesäkuun alussa. Vahvat pesät ja sadoton aika ennen pääsatoa on resepti parveilulle ja tämä toteutui monien tarhaajien kohdalla kadonneina parvina ja vaihtuneina emoina. Kesäkuun poikkeuksellisen kylmä ja sadoton jakso tuotti paljon parveilyrityksiä, parvia ja jälkiparvia. Minulle tuli kymmenittäin aiheeseen liittyviä puheluita.

Tämän vuoden poikkeuksellisesta parveiluinnosta kertoo se, että monet tarhaajat kertoivat jopa jaettujen pesien jatkaneen parveilyrityksiä, mitä näkee normaaleina vuosina vain harvoin.

Parveilu päättyi usein emotilanteen tunnistusongelmiin. Kylmän sään vuoksi emot eivät päässeet pariutumaan yli kahteen viikkoon ja siksi monilta meni usko koko emon olemassaoloon. Parituslentoa varten tarvitaan vähintään +18 lämmintä, aurinkoista ja tyyntä. Emot voivat odottaa syntymästään kolme viikkoa sopivaa lentosäätä, mutta sen jälkeen yhä useampi niistä alkaa munimaan pariutumattomana tuotteen pelkkiä kuhnureita.

Emotilanteen tunnistusongelmia ei helpottanut se, että kylmä sää esti parvien lähtemisen osasta pesis-

tä. Parvikennot kuoriutuivat ja emotittelivät johtajuudesta. Vanha emo kuolee tällöin ensimmäisten joukossa. Lopulta pesään jäi yksi parviemo odottelemaan pariutumiskehitystä ja mehiläistarhaaja jäi ihmettelemään mihin vahvan pesä emo on kadonnut.

Parvet sinällään ovat ongelma. Ensin ongelma meille tarhaajille siitä miten ne saisi helposti laatikkoon. Osa on onneksi matalalla, mutta ainakin kolmannes löytyy yli 5 metristä. Kosteja on monenlaisia, mutta hyvä viisimetrisen karsintasaha jatkettavalla alumiinivarrella on oivallinen apu. Sahan terän tilalla toimii useimmin parhaiten parvipussi. Toinen helppo mahdollisuus on naru joka heitetään painon kanssa oksan yli. Useimpiin oksiin saa narulla sen verran liikettä, että parvi irta-aa. Maahan kannattaa levittää esimerkiksi 4 x 5 m kevytpeite ottamaan kiinni parvea. Sillä on helppo koota mehiläiset ja varistella parvilaatikkoon.

Toisen vaiheen parviongelma on savupiippuihin tai rakennuksiin asettuvat parvet. Meidän mehiläistarhaajien tulee auttaa alan ulkopuolisia parviongelmissa. Jos parvea ei saa poistettua rakennuksesta, on parasta hävittää se. Tavallinen suihkuttava hyönteismyrkky tehoaa hyvin mehiläisiin, jos sen kanssa pääsee riittävän lähelle.

Miten tarkistan pesän emotilanteen?

Mehiläishoidon yksi perusasia on pesän emotilanteen ymmärtäminen. Emo ei aina onnistu näkemään, ja näkeminenkään ei aina auta, joten tarvitaan muita keinoja. Perustilanne selviää yleensä tarkistamalla onko pesässä munia/pieniä toukkia. Tämä kertoo, että pesässä on muniva emo. Jos munia tai avosikiöitä ei ole, ja emoa ei näy, ollaan ongelman edessä. Tällöin paras ratkaisu tilanteen selvittämiseksi on laittaa pesään avosikiökakku jostain muusta pesästä. Jos pesä on todella emoton, se alkaa hyvin nopeasti tekemään hätäkennoja annettuun avosikiökakkuun. Yleensä niiden alut näkyvät jo seuraavana päivänä. Nopeus johtuu siitä, että avosikiöttömän pesän emo on ollut poissa jo pitkään. Yleensä se on näissä tapauksissa kadonnut pariutumislennolla, tai emossa on ollut jotain fyysistä vikaa.

Jos hätäkennoja ei rakenneta, on pesässä mehiläisten mielestä emo. Useimmiten tämä tarkoittaa pariutumaton emoa, joka alkaa aikanaan munimaan. Kun emo uudistuu parveilun kautta uusi emo alkaa munimaan 2–3 viikon sisällä parveilusta, jos säät sallivat parituslennot. Kun emo vaihtuu hätäkennojen kautta, aikaa menee 3–4 viikkoa. Jos munia ei ala näkymään odotettuna aikana, pitää emotilanne kokeilla uudestaan uudella avosikiökakulla. Pesään, joka ei aloita hätäkennojen rakentamista tarjotusta avosikiökakusta, on turhaa tarjota uutta munivaa emoa. Kun pesällä on omasta mielestään emo, onnistuu uuden antaminen vain harvoin.

Emotilanteen tarkistaminen on ajankohdainen aihe juuri nyt, sillä ensi vuoden vahvoja pesiä varten tarvitaan pesässä heinäkuun lopulla emo, joka munii riittävän talvimehiläismäärän.

Eija-Liisa Kempainen

Korkealla olevaan parveen tarvitaan monta apuvälinettä. Työturvallisuus on muistettava, ja turhia riskejä ei kannata ottaa.

Parvet eivät aina ole puun oksassa (viereinen sivu). Muita tänä kesänä nähtyjä epätyypillisiä paikkoja ovat olleet pesän jalustan alla sekä auki olleessa pakettiautossa.

Jos epäilee, että pesä on emoton. Silloin paras ratkaisu tilanteen selvittämiseksi on laittaa pesään avosikiökakku jostain muusta pesästä. Jos pesä on todella emoton, se alkaa hyvin nopeasti tekemään hätäkennoja annettuun avosikiökakkuun. Yleensä niiden alut näkyvät jo seuraavana päivänä. Nopeus johtuu siitä, että avosikiöttömän pesän emo on ollut poissa jo pitkään.

Varroapunkteja on tänä vuonna paljon, torjunnat on tehtävä oikeaan aikaan ja riittävän tehokkaina

Sikiöinti jatkui viime syksynä myöhään ja alkoi keväällä kuu-kautta aikaisemmin kuin viime vuonna. Myös varroapunkteilla on ollut pitkä lisääntymiskausi. Yksi lisäkuukausi sikiöintiä tarkoittaa punkkimäärän tuplaantumista.

Monet tarhaajat ovat jo kertoneet edellisessä korkeammista punkkimääristä ja punkkeihin + viruksiin romahtaneita pesiä on nähty jo heinäkuulla. Tänä vuonna on tavallista enemmän syytä aloittaa elokuun torjunnat ajoissa muurahaishapolla tai tymolilla.

Hunajat ajoissa linkoukseen, jotta torjunnat päästään aloittamaan riittävän aikaisin. Hyvänä tavoitteena voi pitää elokuun 10.–15. päivää. Jos sato loppuu aikaisin, ruokinnan voi hyvin aloittaa elokuun alussakin tai joskus jopa heinäkuulla. Kannattaa seurata sadon kertymistä vaakapesätietojen avulla <http://www.mehiläishoitajat.fi/vaakapesat/>. Kun lähialueen painokäyrien nousu pysähtyy ja sääennustus ei lupaa poikkeuksellisen lämmintä, on aika korjata sato.

Ohessa on muistilista siitä miten elokuun punkkitorjunnat tulee tehdä. Valinta tymolin ja muurahaishapon välillä on tarhaajan mieltymysten mukaan. Oikein käytettyinä aineiden tehossa ei ole merkittäviä eroja. Suositellen lämpimästi aineiden vuorottelua, koska näin maksimoidaan aineiden hyötyjä ja minimoidaan jäämiä.

Varroan torjuntaohjeet 2014

Varmista pesien punkkimäärä verkkopohjan laskentalevyille tippuvien punkkien tai pölysokeritestin avulla.

Verkkopohjatesti tehdään heinäkuun lopulla – elokuun puolivälissä kahden viikon tarkkailujaksona.

Alle 1 punkki/vrk	→	ei tarvetta elokuun torjunnalle
1-15 punkkia/vrk	→	normaalit elokuun torjunnat
>15 punkkia/vrk	→	tehostetut elokuun torjunnat, 2 pitkäaikaiskäsittelyä tai 6 wettex-käsittelyä
0-4 punkkia pölysokerilla	→	normaalit elokuun torjunnat
5 tai useampi pölysokerilla	→	tehostetut torjunnat

Elokuun torjunnat nimensä mukaisesti suoritetaan elokuun aikana, jotta niistä on hyötyä suojaamaan talvimehiläisten kehitystä. Mitä enemmän pesässä on punkkeja sitä aikaisemmin on torjunnat syytä aloittaa.

- Aloita torjunta rauhalliseen pesään, ei heti ravistelun tai voimakkaan häirinnän jälkeen
- Torjunnat on parasta aloittaa illalla, ei kuumalla helteellä
- 2-osastoisten pesien tymol-torjunnassa on tärkeää ruokkia pesiä ennen torjunnan aloittamista
- Kunnollinen haihtuminen vaatii tilaa vähintään 5 - 10 mm geelin ja apidean päällä. Vastavasti tymolin ja wettexin päällä tulee tilaa olla vähintään 3 - 5 mm.

JOS ET SEURAA PUNKKIEN MÄÄRÄÄ VERKKOPOHJAN ALTA, TEE AUTOMAATTISESTI ELOKUUN VARROANTORJUNTA

Karhuvahingot nousivat ennätykseen

Sml:lle ilmoitetut karhuvahingot nousivat jo heinäkuun alussa suuremmiksi kuin koko edellisenä vuonna. Vahinkoja tulee lisää koko ajan. Mustikkasadosta näyttää tulevan heikko, ja se lisää karhujen yritystä uusille ravintokohteille.

Kaikista karhuvahingoista tulee hakea korvausta. Valtion rahoitusta koskettavat asiat ovat tehokkain keino saada muutoksia karhupolitiikkaan.

Tuula Lehtonen

11.7. mennessä Liitolle ilmoitetut mehiläistarhojen karhuvahingot.

ERI VAIHTOEHDOT VARROANTORJUNNASSA ELOKUUSSA

	Muurahaishappogeeli	Muurahaishappopussi	Tymol-tyyny	Pistekäsittelyt muurahaishapolla
Tarvikkeet	muurahaishappogeeli-pakkaus, noin 20 mm korotuskehys	65 % muurahaishappoa, 2 - 3 litran muovipussi, keittiöliina joka imee 1,5 dl (noin 15*15 cm)	Tymol-tyyny	wettex-liinan pala n. 7 - 10 cm * 15 cm, 65 % muurahaishappoa
Torjunta-aika	hunajan korjuun ja ensimmäisen ruoka-annoksen jälkeen	hunajan korjuun ja ensimmäisen ruoka-annoksen jälkeen	hunajan korjuun ja ensimmäisen ruoka-annoksen jälkeen	hunajan korjuun ja ensimmäisen ruoka-annoksen jälkeen
Torjunnan kesto	1 x kunnes kaikki happo on haihtunut (noin 2 viikkoa)	1 x kesto n. 14 vrk	1 x kesto 4 viikkoa	neljä torjuntakertaa kolmen päivän välein
Annostelu/säädöt	1 -osastoiset 200g 2- osastoiset 300g geelipaketti	1-osastoiset 120 ml, 2-osastoiset 150 ml	1 -osastoiset 1 tyyny 2 -osastoiset 2 tyynyä	1 -osastoiset 25 ml 2 -osastoiset 40 ml 65 % muurahaishappoa
Lentoaukko	15 cm ²	15 cm ²	15 cm ²	15 cm ²
Torjunnan toteutus	Aseta pussi pesän takaosaan, keskelle kehälisterojen päälle. Tee pussiin tasaisin välein 4 viiltoa veitsellä Aseta korotuskehys	Happo annostellaan pussin sisällä olevaan liinaan. Liina asetetaan kehien päälle ja vedetään noin 30 mm ulos pussista. Lämpimällä hieman vähemmän, kylmällä hieman enemmän. Haihtumista seurataan vaa'an kanssa. Tavoitteena yksiosastoisissa 10 - 12 g/vrk. Kaksiosastoisissa 12 - 15 g/vrk	Tymol-tyyny asetetaan yhtenä kappaleena ylimmäisen osaston kehälisterojen päälle keskelle pesän takaosaan	Muurahaishappo imeytetään wettex-liinaan (esim. yksiosastoisille 10 liinaa minigrip pussiin + 250 ml happoa) Liina nostetaan esim. grillipihdeillä pussista pesän päälle

Tuulia Lehtonen

Mitä teet, kun karhu on käynyt tarhalla

- 1. Dokumentoi tapahtuma, ja ilmoita sekä tapahtumakunnan maaseutuasiamiehelle että paikalliselle petovastaavalle.** Maaseutuasiamiehen pitää nähdä vahinko, jotta voit saada korvausta. Jos virkamiehiä ei saa tarhoille kohtuullisessa ajassa, ota valokuvia vahingosta ennen kuin kasaat pesät pois. Säästä kaikki selvät merkit karhuista. Kynnenjäljet kakuissa ja osastoissa ja tassunjäljet maassa. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että ulkopuoliset voivat varmistaa, että asialla on todella ollut karhu.
- 2. Ilmoita vahingosta myös SML:ään** www.mehilaishoistajat.fi/karhut/vahinkoilmoitus
- 3. Jos karhutuhot ovat toistuvia tai riskit ilmeisiä, aita tarha sähköaidalla.** Hyvät ohjeet aidan tekemiseen löytyvät www.mehilaishoistajat.fi/karhut
- 4. Jos vahingot ovat toistuvia ja alueella on paljon mehiläisiä, hae poikkeuslupaa vahinkokarhun poistamiseen.**

Karhuongelmissa voit ottaa myös yhteyttä Ari Seppälään. ari.seppala@hunaja.net
040-73 000 15